

**SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA
FAKULTETEN**

RAPPORT

Studenters upplevelser av studietillvaron under hösten 2020

Agnes Nurbo agnes.nurbo@gu.se och Sylva Frisk sylva.frisk@globalstudies.gu.se

1. Bakgrund

I maj 2020 genomfördes en studentenkät bland Samhällsvetenskapliga fakultetens studenter med syfte att beskriva upplevelser av hur coronapandemin påverkat studiesituation och välbefinnande. Enkäten initierades av Sahlgrenska akademien. I enkäten angav bland annat över 60 procent av de svarande att de upplevt ett sämre välbefinnande sedan universitet ställt om till distansstudier. Mer än hälften av de svarande upplevde en sämre motivation för sina studier och att deras fokus hade minskat under föreläsningar och seminarier.¹

Då samhällets och universitetets restriktioner och omläggning till distansstudier fortsatt gäller beslutade Samhällsvetenskapliga fakultetsledningen att göra en uppföljning av vårens enkät för att få en uppdaterad och fördjupad bild av studenternas studiesituation. Även denna gång samarbetade fakulteten med Sahlgrenska akademien. Några frågor är samma som i våras medan andra har anpassats till de erfarenheter som gjorts av distansundervisning sedan maj 2020 och ett förändrat kunskapsläge om pandemins potentiella varaktighet.

Resultatet från enkäten utgör underlag för fakultetens, institutioners och lärares fortsatta planering och utveckling av verksamheten.

1.1 Datainsamling

Enkäten skickades ut via mail till samtliga studerande på grund- och avancerad nivå vid Samhällsvetenskapliga fakulteten. Totalt gjordes utskick till 8148 personer. Enkäten utformades i en svensk och en engelskspråkig version med möjlighet att skifta mellan versionerna. Fyra påminnelser gick ut till de som inte svarat. Undersökningen genomfördes under perioden 24 november till och med 13 december 2020. Totalt 1770 studenter, 22 procent, besvarade enkäten. Motsvarande siffra för vårens enkät 2020 var 23 procent.

1.2 Sammanfattning

Resultatet från enkäten visar att många av de svarande studenterna har upplevt att studietillvaron under hösten har varit svår. Studietillvaron verkar ha fungerat, men kanske inte så mycket mer än så. Trots svårigheterna uttrycker många av de svarande studenterna förståelse för att universitet behövt förhålla sig till de skarpa restriktionerna under hösten 2020.

I jämförelse med den enkätundersökning som genomfördes våren 2020 skattar studenterna sitt mående som sämre på samtliga påståenden. Precis som under våren verkar de äldre studenterna ha upplevt sitt välbefinnande som bättre än de yngre. Ungefär hälften av respondenterna upplevde sin arbetsbelastning som *hög* under hösten 2020. Bland dessa är det studenter i åldern 18-24 år som ligger i topp. Bland de studenter som uppgett att arbetsbelastningen varit *mycket hög* utmärker sig studenter i åldern 40+. Denna studentgrupp har i högre utsträckning angett att de bor tillsammans med barn samt att de har en hög tjänstgöringsgrad vid sidan om studierna. Detta kan tänkas påverka upplevelsen av arbetsbelastning. De yngre studenterna har uppgett att de i högre utsträckning bor i ensamhushåll, vilket kan tänkas medföra en annan typ av stress och bidra till en sämre upplevelse av välbefinnande.

Gällande stöd och information var 60 procent av de svarande studenterna nöjda med information om studierna på universitets hemsidor. Majoriteten var nöjda med informationen från kursledning/Canvas.

¹ Se rapporten [Studenters upplevelse av distansundervisning med anledning av Covid-19](#)

På frågan hur de upplevt informationen från studentkåren svarade 42 procent ”vet ej”. Det kan tyda på att de inte har haft så mycket kontakt med studentkåren under aktuell period och/eller tidigare. Ungefär hälften av de svarande studenterna uppgav att stöd, service och information hade varit bra från administrativ personal, biblioteket och universitetets servicefunktioner.

Gällande utbildningens kvalitet verkar de allra flesta respondenterna ha upplevt att de praktiska och tekniska förutsättningarna fungerat bra. Jämfört med våren 2020 uppgav fler respondenter i höstens enkät att de hade tillgång till lugn studiemiljö och studiematerial.

När studenterna fick värdera hur olika aspekter i deras studietillvaro fungerat under hösten 2020 uppgav en majoritet av respondenterna att *live-föreläsning online* fungerat bra. Hälften svarade att *förinspelad föreläsning* hade fungerat bra. Av de som hade tagit del av *liveföreläsning som spelades in* var 75 procent av svaren positiva. Över hälften av respondenterna ansåg att hanteringen/utnyttjandet av tekniken i undervisningen hade fungerat bra. Examinationer och seminarier/diskussioner verkar de flesta studenterna ha upplevt som välfungerande. Över hälften av de svarande studenterna upplevde att studieinstruktionerna hade fungerat bra och att lärarna hade varit tillgängliga.

Resultatet från studenternas värderingar av sitt eget lärande visar att majoriteten av de svarande studenterna var nöjda med sina insatser, resultat och sin studienärvaro. En majoritet, 60 procent, ansåg att de hade haft en bra delaktighet/engagemang i diskussioner/seminarier. Studenterna verkar, i linje med vårens enkät, fortsatt anse att det är svårt att upprätthålla intresse/motivation och fokus.

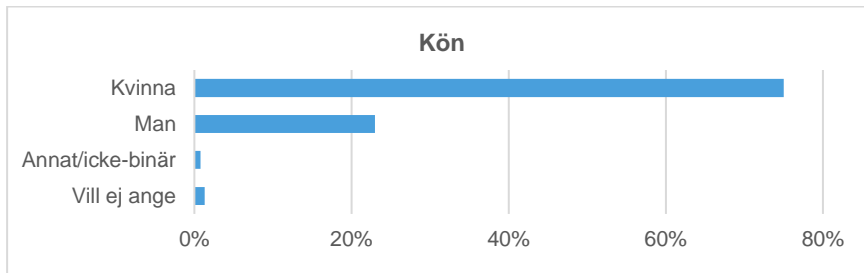
På frågor om upplevelse av pågående kurs svarade fler än hälften av respondenterna positivt på de flesta påståenden. Undantagen gällde studenternas upplevelse av möjligheten att kunna påverka sitt lärande, få öva och få feedback utan att någon betygssättning görs, få regelbunden feedback som hjälper studenten att se sina framsteg, samt känna social gemenskap med andra i kursen. Resultatet indikerar att det är områden som fakulteten fortsatt bör prioritera.

2. Resultat och analys

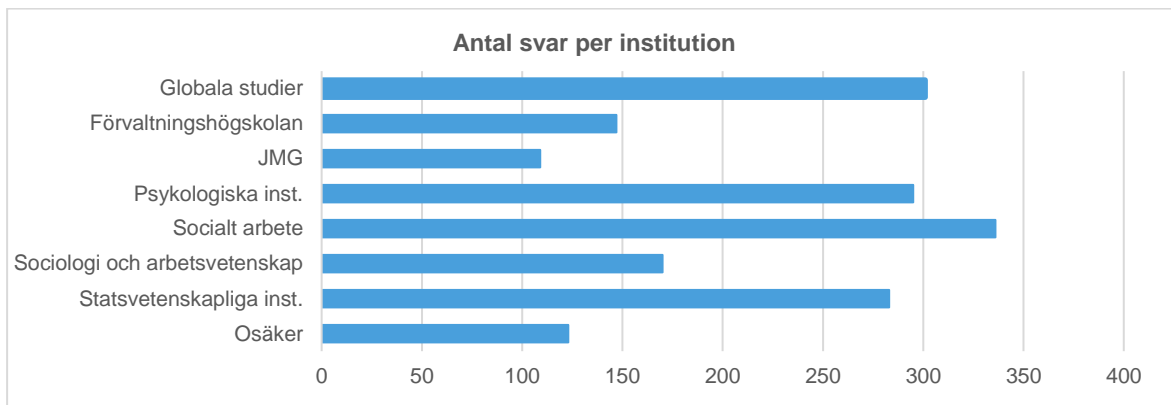
2.1 Deltagare

Av de 1770 studenter som besvarade enkäten var 1321 (75 procent) kvinnor och 407 (23 procent) var män. 15 personer (0,8 procent) angav icke-binär/annan könsidentitet och 23 personer (1,3 procent) ville inte ange kön (se figur 1).

Studenter från samtliga institutioner på Samhällsvetenskapliga fakulteten har besvarat enkäten (figur 2). Flest svar på enkäten kom från institutionen för socialt arbete (336 personer), därefter institutionen för globala studier (301 personer) och på tredje plats Psykologiska institutionen (295 personer).

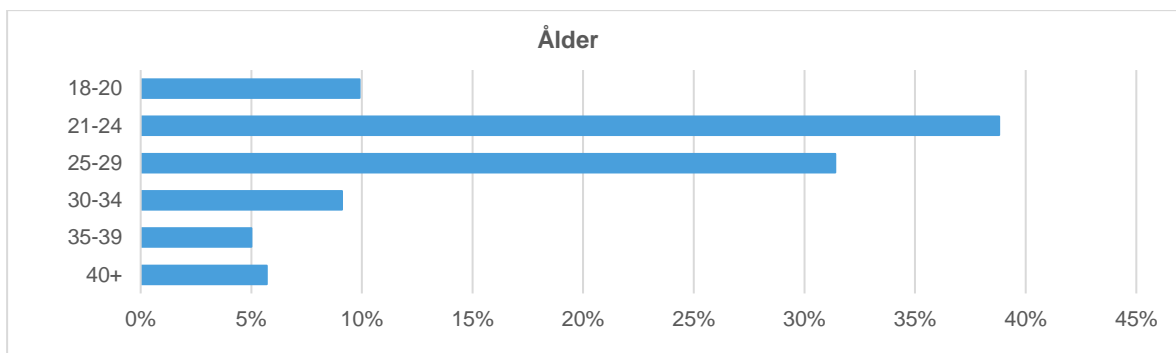
Figur 1

Figur 2

Majoriteten av de svarande var i åldern 21-29 år (figur 3) och 29 procent av respondenterna studerade under aktuell period på termin 1, det vill säga med start hösten 2020. Därefter uppgav flest studenter att de studerade på termin 3 (21 procent) samt termin 5 (16 procent).

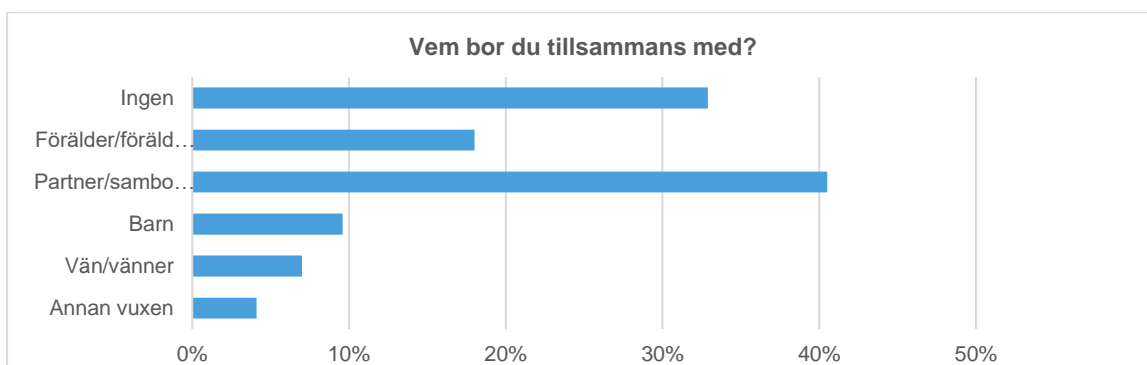
Majoriteten, 79 procent, av de svarande studenterna studerade på grundnivå, 86 procent studerade på program. Av de svarande studenterna uppgav 90 procent av de svarande studenterna att de hade svenskt medborgarskap eller permanent uppehållstillstånd.

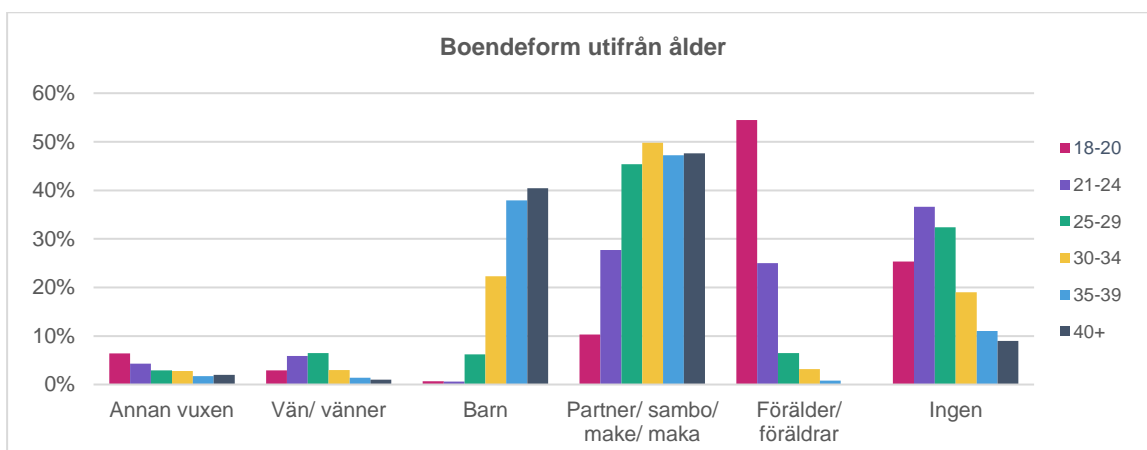
Figur 3

2.2 Hälsa och levnadsförhållanden

På frågan om boendeform kunde flera svar anges (figur 4). En tredjedel av respondenterna uppgav att de bodde ensamma. Cirka 40 procent uppgav att de bodde tillsammans med partner/sambo/make/maka. En lägre andel studenter, 18 procent, uppgav att de bodde hos förälder/föräldrar. Denna grupp utgjordes primärt av studenter i åldern 18-20, samt en mindre andel studenter i åldern 25-29 år (figur 5). Fler studenter i kategorin 18-29 år har uppgett att de bor i ensamhushåll än övriga studenter. När det gäller boende tillsammans med barn är det flest studenter i åldern 34 år och uppåt som har angett den boendeformen. Boende tillsammans med partner/sambo/make/maka är vanligast bland studenter från 25 år och uppåt.

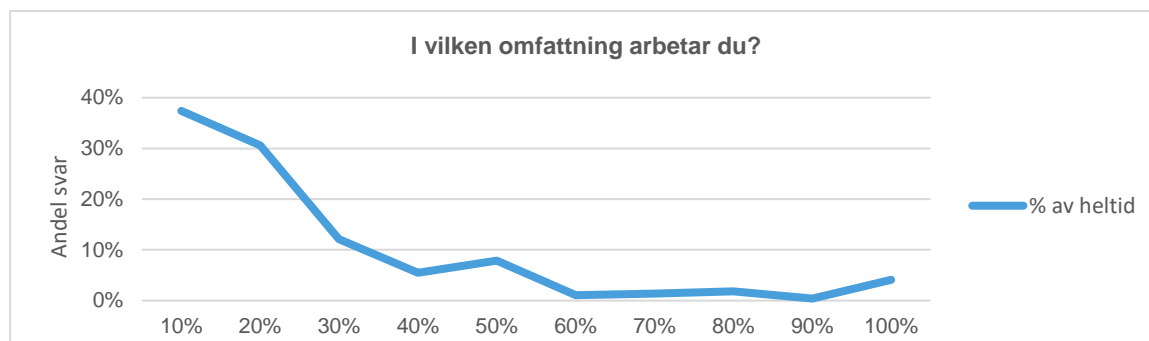

Figur 4. Fler alternativ kunde anges.

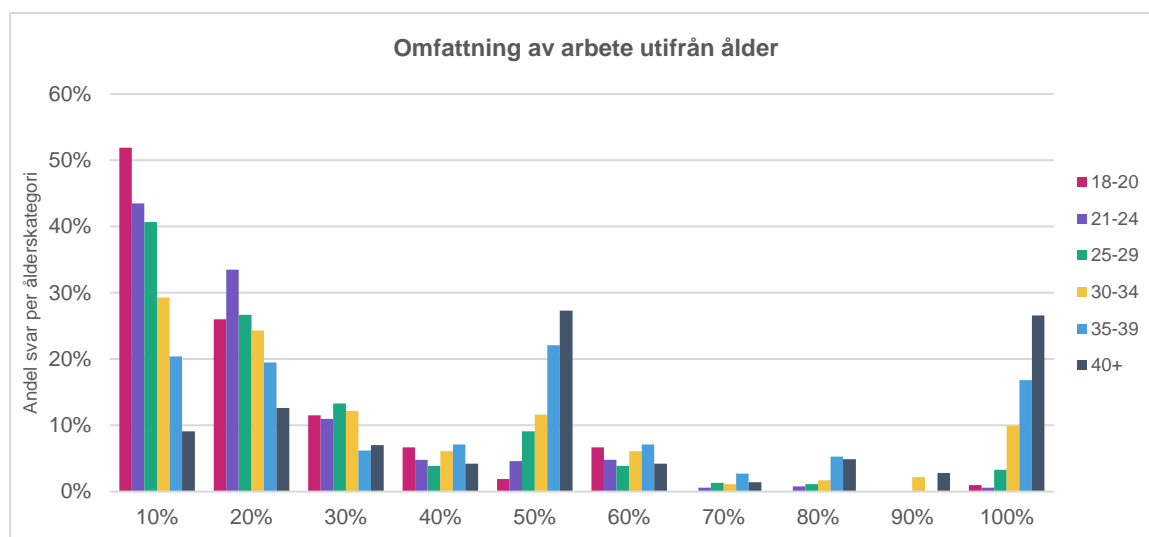
Figur 5

Knappt hälften av respondenterna, 45 procent, uppgav att de hade ett lönearbete vid sidan av studierna (figur 6). Bland studenter med lönearbete uppgav en majoritet, 68 procent, att deras lönearbete inte omfattade mer än 20 procent av heltid.

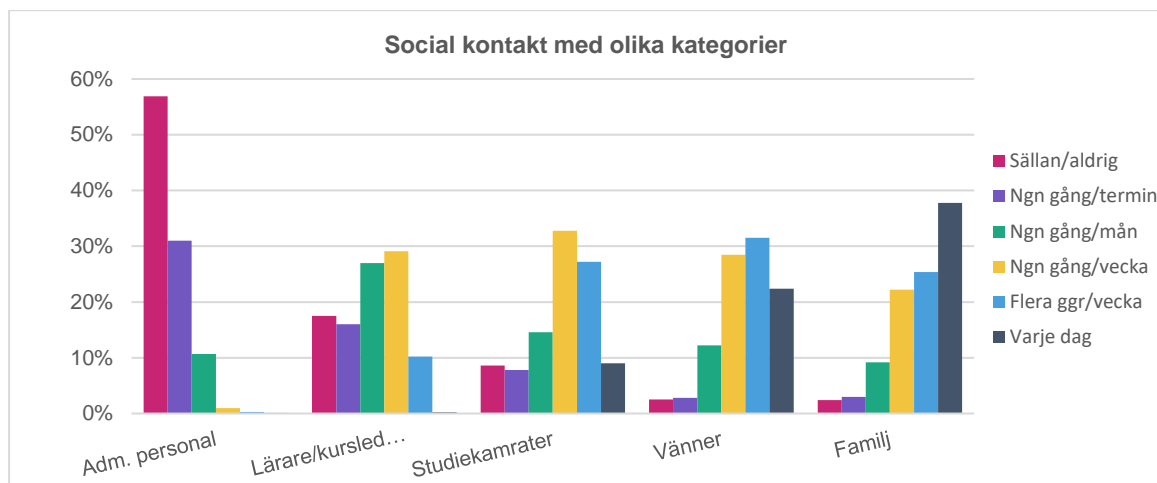
Figur 6

Av de svarande studenterna uppgav fler studenter i den äldre kategorin (35 år och uppåt) att de hade ett lönearbete vid sidan om studierna som omfattade 50 eller 100 procent av heltid (figur 7). Bland de yngre studenterna (18-29 år) var det vanligare med en lägre omfattning av lönearbete.

Figur 7

Den kategori som flest av de svarande studenterna hade kontakt med dagligen eller flera gånger i veckan var i första hand familj och därefter vänner. Även studiekamrater hade de flesta respondenterna kontakt med någon gång eller några gånger i veckan. Gällande lärare/kursledare uppgav 29 procent av de svarande studenterna att de hade kontakt någon gång i veckan, medan 27 procent uppgav någon gång i månaden. Över hälften, 57 procent, uppgav att de sällan eller aldrig hade kontakt med administrativ personal.

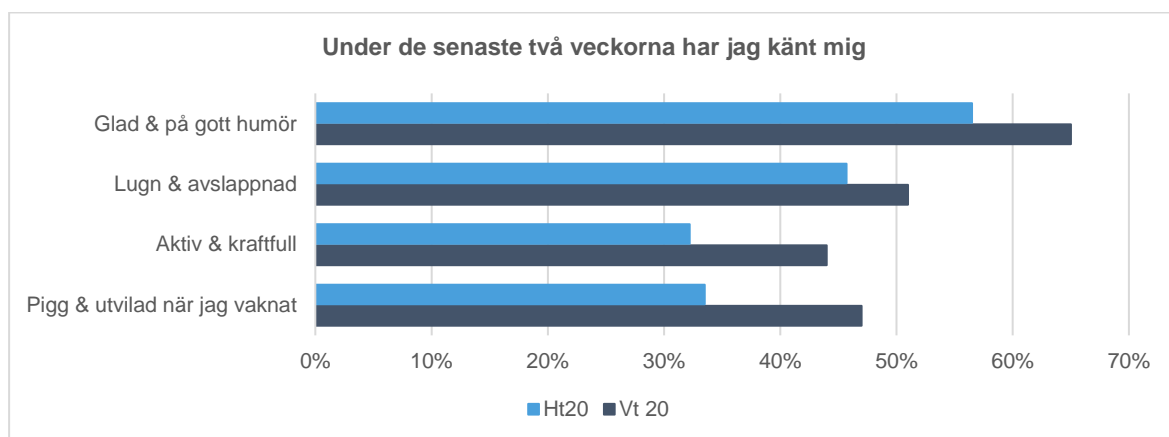

Figur 8

I enkäten ombads studenterna uppskatta hur de hade upplevt sitt mående och välbefinnande under de senaste två veckorna (figur 9). I jämförelse med den enkätundersökning som genomfördes våren 2020 skattade studenterna sitt mående som sämre på samtliga påståenden. Hösten 2020 uppgav 56,5 procent av studenterna att de hade känt sig glada och på gott humör. Våren 2020 var motsvarande siffra 65 procent. Hösten 2020 uppgav 46 procent av respondenterna att de känt sig lugna och avslappnade (51 procent våren 2020). Knappt en tredjedel uppgav hösten 2020 att de känt sig aktiva och kraftfulla (44 procent vt20). En tredjedel angav att de känt sig pigga och utvilade när de vaknat (47 procent vt20). Män tenderade att svara något mer positivt än kvinnor på samtliga påståenden utom att känna sig glad och på gott humör. Det är dock värt att komma ihåg att 75 procent av respondenterna var kvinnor.

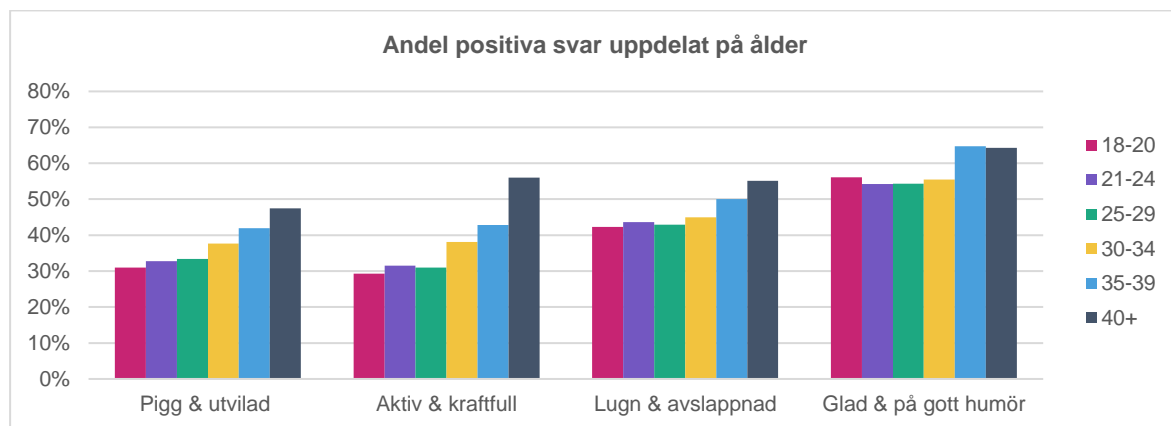
Slutligen ställdes en fristående fråga till studenterna om huruvida de upplevt att deras vardagsliv hade varit fyllt av sådant som intresserat dem. Här svarade 38 procent av studenterna ”mer än halva tiden”. Våren 2020 svarade 48 procent av studenterna att de upplevt ett givande vardagsliv.

Resultatet bör beaktas med hänsyn till den stora andelen nybörjarstudenter som svarat på enkäten. Cirka en tredjedel av respondenterna studerade på termin 1. Att vara ny student kan vara en prövning och det är möjligt att stress, oro och osäkerhet kan ha påverkat upplevelsen av välbefinnande. De studenter som studerade på termin 3 under hösten 2020 har, när denna rapport skrivs, studerat på distans i närmare ett års tid. Dessa studenter kan tänkas ha upplevt den pågående distansundervisningen som tärande. Då inga tidigare undersökningar genomförts före pandemin går det inte att göra några jämförelser av välbefinnandet över tid.

Figur 9. Andel positiva svar.

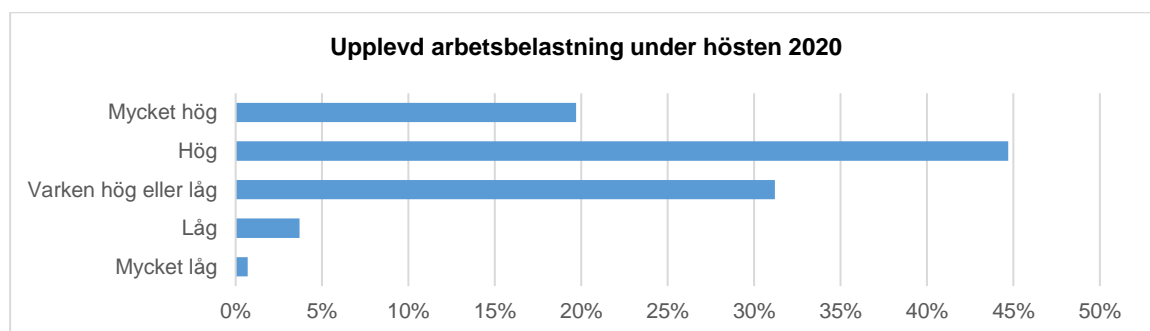
Resultatet uppdelat på ålder pekar på att de äldre studenterna upplevt sitt välbefinnande som bättre än de yngre. Framförallt är det märkbart i studenternas skattning av huruvida känt sig aktiva och kraftfulla, samt pigga och utvilade. Nästan dubbelt så många inom kategorin 40+ har uppgett att de känt sig aktiva och kraftfulla, jämfört med studenter inom kategorin 18-20 år. Ungefär hälften, 47,5 procent, av respondenterna i kategorin 40+ har uppgett att de känt sig pigga och utvilade. Av respondenterna i åldern 18-20 år var det enbart 31 procent som känt sig pigga och utvilade under den undersökta perioden.

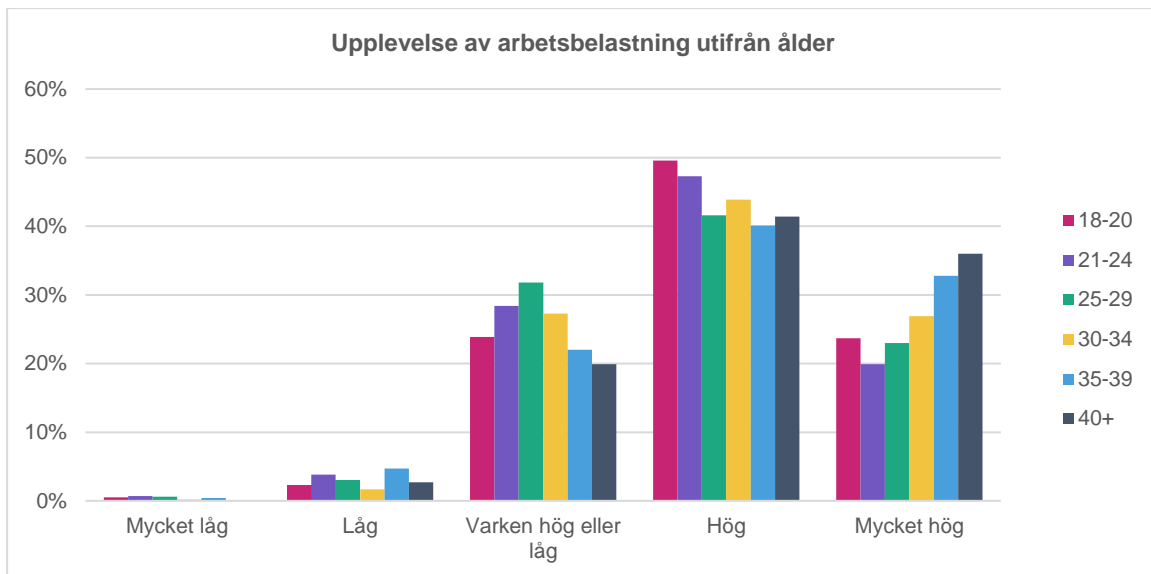
Figur 10

Knappt hälften, 45 procent, av respondenterna upplevde sin arbetsbelastning som *hög* under hösten 2020 och 20 procent upplevde att arbetsbelastningen var *mycket hög* (figur 11). Cirka en tredjedel, 31 procent, upplevde att den varken var hög eller låg. Av de respondenter som skattat sin arbetsbelastning som mycket hög är det främst studenter i ålderskategorin 40+, följt av studenter i åldern 35-39 år som angett detta svarsalternativ (figur 12).

En förklaring till skattningen kan ligga i att studenter i ålderskategorin 35 år och uppåt i högre utsträckning än övriga studenter har angett att de har ett lönearbete vid sidan om studierna med omfattning av 50 eller 100 procent av heltid (se figur 7). Boendeform kan vara en annan faktor som spelar in i upplevelsen av arbetsbelastning (figur 13). Resultatet visar att den kategorin där flest respondenter svarat att arbetsbelastningen varit mycket hög utgörs av respondenter som uppgett att de bor tillsammans med barn. Detta kan tänkas sammanfalla med att det är kategorin 40+ som i högre utsträckning bor tillsammans med barn (se figur 5).

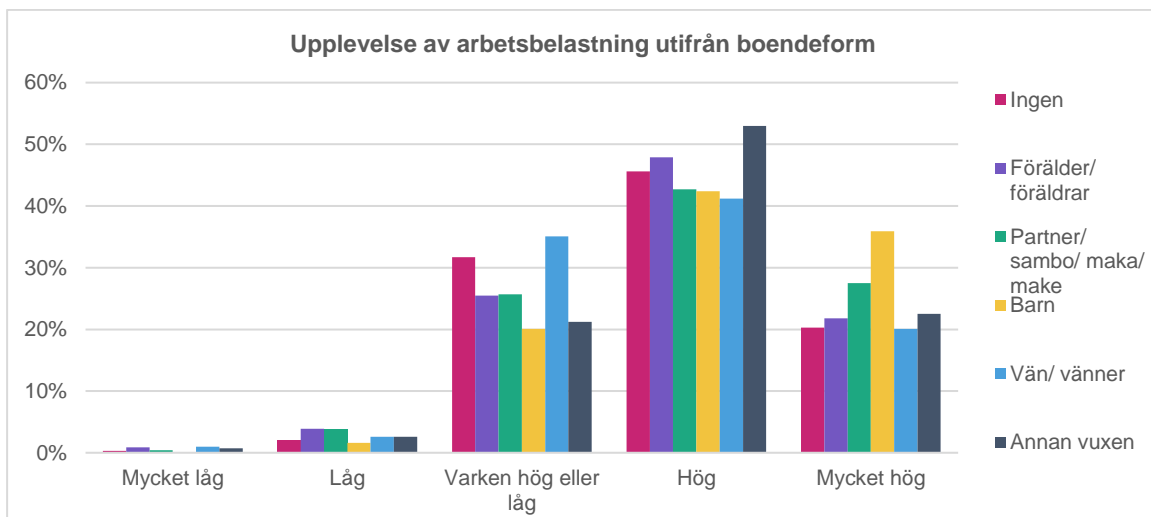
Figur 11

Figur 12

Bland de som har skattat sin arbetsbelastning som hög är det dock studenter i åldern 18-24 år som ligger i topp. Då de yngre studenter som svarat på enkäten inte uppgett att de lönearbetar i samma omfattning som de äldre beror resultatet troligtvis på något annat. Även här kan det finnas en eventuell koppling till boendeform (figur 13). Resultatet visar att den kategorin där flest respondenter svarat att arbetsbelastningen varit hög utgörs av yngre studenter som uppgett att de bor tillsammans med annan vuxen, förälder/föräldrar eller ensamma. Detta kan tänkas sammanfalla med att yngre studenter oftare hyr ett rum i någon annan vuxens boende, bor kvar hemma hos sin förälder/sina föräldrar eller bor ensamma i studentlägenhet.

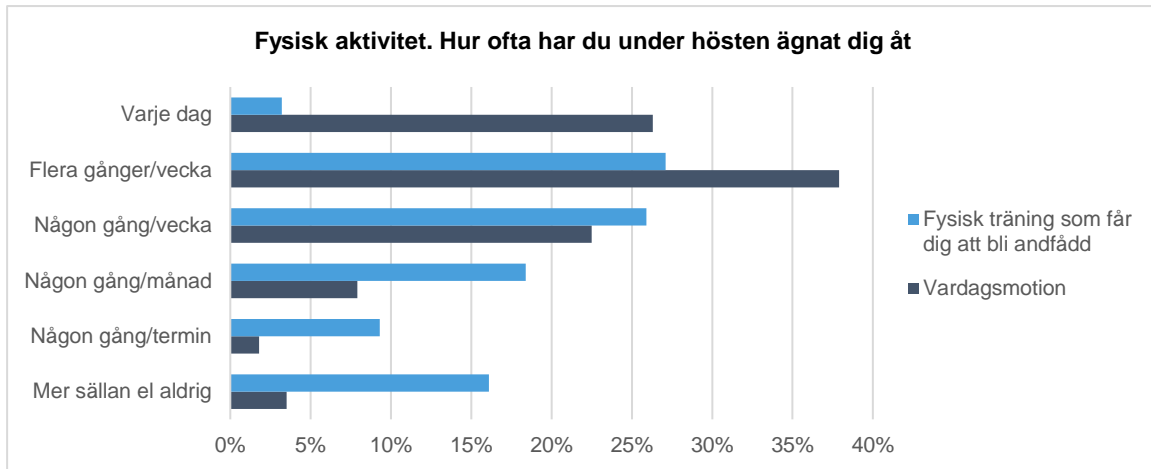
Andra faktorer som kan tänkas påverka upplevelsen av arbetsbelastning kan exempelvis vara stöd från nätverk, att ha studievana från högre studier sedan tidigare eller bakomliggande motivation till studierna.

Figur 13

Resultatet i figur 14 visar att en tredjedel av de svarande studenterna har ägnat sig åt vardagsmotion (promenader, cykling eller liknande) flera gånger i veckan. Ungefär en fjärdedel har vardagsmotionerat varje dag. Gällande fysisk träning (högre/tyngre intensitet) har 27 procent av

respondenterna uppgett att de har tränat flera gånger i veckan under hösten. Gruppen som tränat någon gång per vecka är ungefär lika stor. 16 procent (282 individer) har svarat att de mer sällan eller aldrig har tränat under hösten.

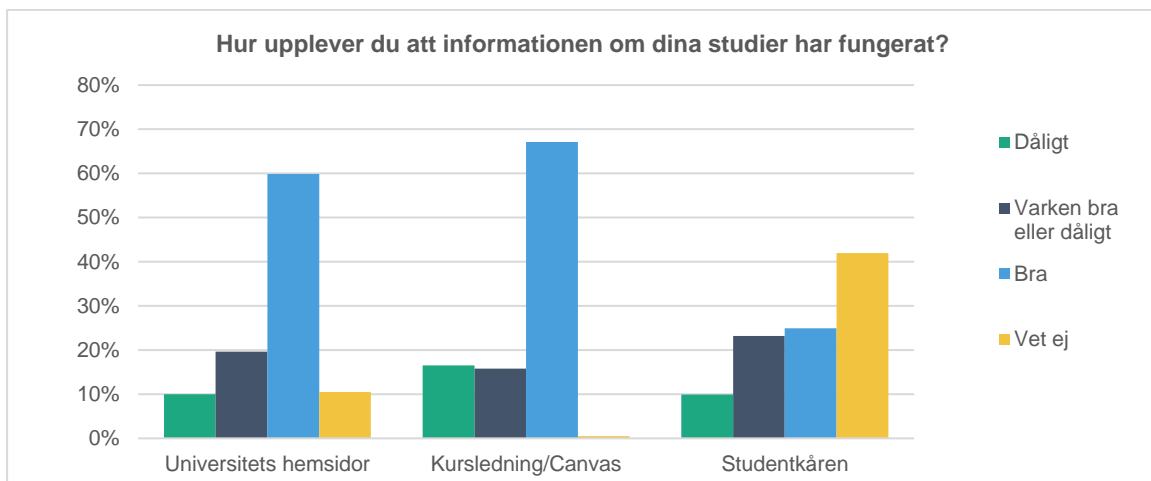

Figur 14

2.3 Stöd och information

Resultatet visar att 60 procent av studenterna är nöjda med information om studierna på universitets hemsidor (figur 15). Majoriteten var nöjda med informationen från kursledning/Canvas. Samtidigt svarade 16,5 procent att informationen har varit dålig från kursledning/Canvas. I fritextsvaren beskrev några studenter att de har upplevt bristande kommunikation med kursansvariga. Det saknades exempelvis schema, artiklar och Zoom-länkar. En student kommenterade att bristande information under kursen har skapat mycket stress och förvirring. En annan student beskrev svårigheter med att ”hitta information om programmet i stort, t ex kring praktik eller kraven för att skriva en uppsats.”

Gällande studentkåren svarade 42 % ”vet ej” på hur de upplevt informationen. Det kan tyda på att de inte har haft så mycket kontakt med studentkåren under aktuell period och/eller tidigare.

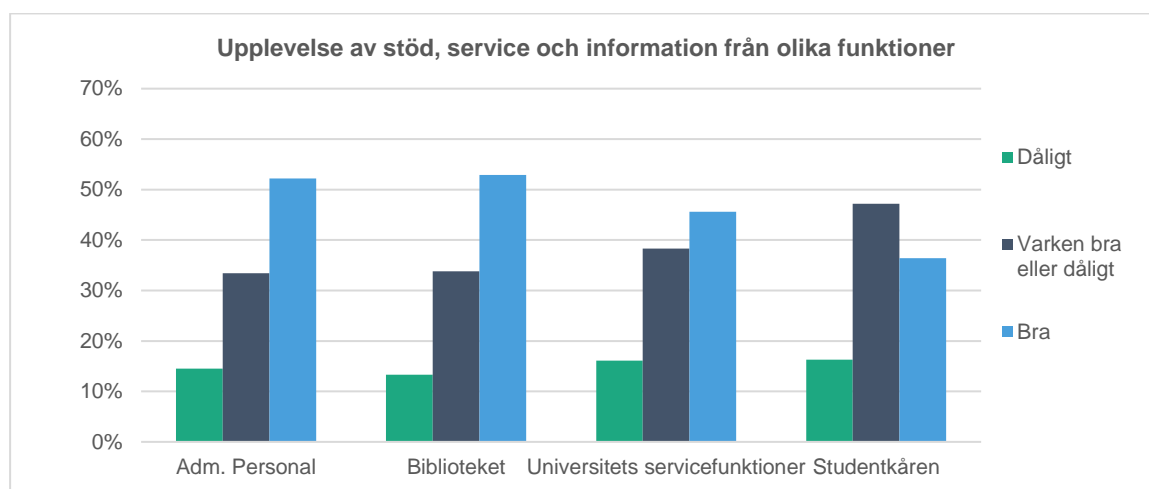

Figur 15

Diagrammet i figur 16 visar resultatet efter att svarsalternativet ”har ej förekommit” tagits bort. Det är en stor andel studenter som har svarat att stöd, service och/eller information från någon av

funktionerna inte har förekommit. Gällande information och stöd från administrativ personal svarade 28 procent av respondenterna att det ej hade förekommit. Med dessa svar borträknade var det 52 procent som upplevde att det hade fungerat bra. Knappt hälften, 45 procent, av de svarande studenterna uppgav att bibliotekets stöd/service och undervisning ej hade förekommit. Av de kvarvarande uppgav 53 procent att det hade fungerat bra.

Gällande information och stöd från universitets servicefunktioner (studentservice, international office, studievägledning et cetera) uppgav 42 procent att det inte hade förekommit. Av de som hade tagit del av servicen uppgav 46 procent att det hade fungerat bra. Slutligen var det 66 procent av studenterna som svarade att stöd och hjälp från studentkåren inte hade förekommit under undersökt period. Detta kan tolkas som att de inte har haft någon kontakt med kåren. Av de som mottagit stöd och hjälp svarade 36 procent att det hade fungerat bra. Ungefär hälften svarade att det varken hade fungerat bra eller dåligt.

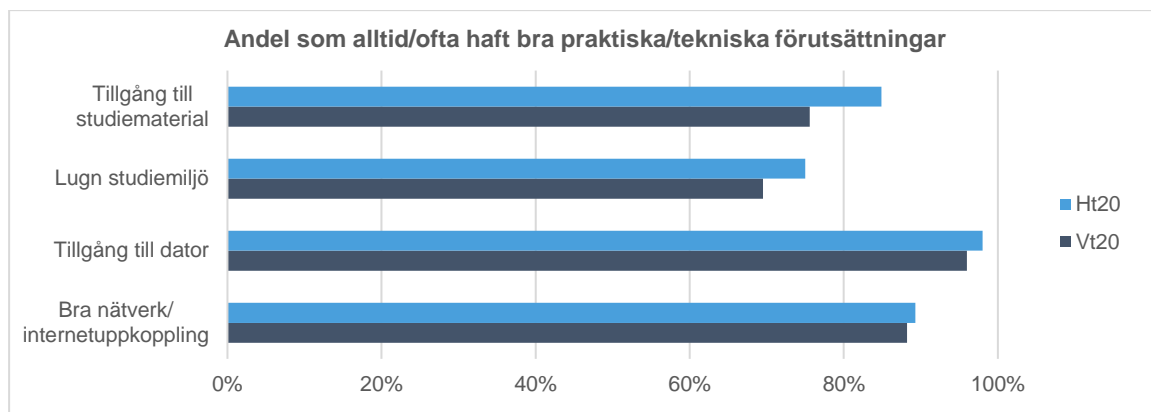

Figur 16

2.4 Utbildningens kvalitet

För de allra flesta studenterna verkar de praktiska och tekniska förutsättningarna ha fungerat bra (figur 17). Jämfört med den enkät som genomfördes under våren 2020 ser förutsättningarna för de svarande studenterna ut att ha varit likartade gällande nätverk/internetuppkoppling och tillgång till dator. Fler av de svarande i höstens enkät uppgav att de hade tillgång till lugn studiemiljö (75 procent jämfört med 69,5 procent under våren) och studiematerial (85 procent jämfört med 76 procent under våren).

Resultatet kan eventuellt tyda på att studenternas förväntningar på, förberedelser och/eller hantering av studierna skilde sig åt mellan våren och hösten.

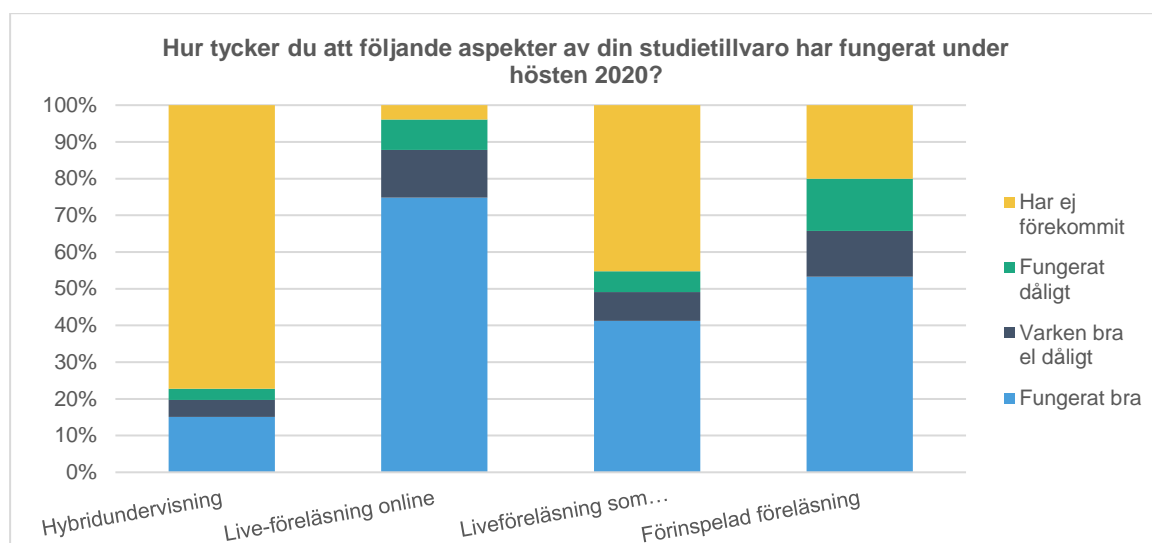
Figur 17.

I fritextsvaren beskrev respondenterna olika typer av brister i sin studie/lärmiljö som påverkat lärandet. Vanliga återkommande brister som nämns är den fysiska studiemiljön relaterat till ergonomi. Den sociala studiemiljön nämns i samband med psykisk ohälsa (stress, begränsad delaktighet, utebliven gemenskap/återkoppling och/eller svårt med koncentration på grund av boendeform). Nedan följer några exempel på kommentarer:

- *På grund av Corona måste mina barn vara hemma så fort de har en mindre förkylning. Det har varit svårt att både studera och ta hand om dem.*
- *Min dators mikrofon slutar fungera stundtals. Det har hänt flera gånger under seminarier vilket gör att jag inte kan delta på rätt sätt.*
- *Bibliotekets begränsade öppettider har varit jättesvårt för mig.*
- *Obekväm stol/arbetsplats gör att jag får ont i rygg, nacke och huvudvärk.*
- *Jag har en ganska liten laptop vilket inte är optimalt med all distansundervisning. Väldigt påfrestande för huvudet med liten skärm.*

I figur 18 syns resultatet av respondenternas värderingar av hur olika aspekter i deras studietillvaro fungerat under hösten 2020. En majoritet uppgav att live-föreläsning online fungerat bra. Hälften svarade att förinspelad föreläsning fungerade bra. Gällande hybridundervisning (undervisning som sker på campus med möjlighet att delta online) uppgav majoriteten av respondenterna att det inte hade förekommit i deras studier. Även gällande liveföreläsning som spelades in var det knappt hälften, 45

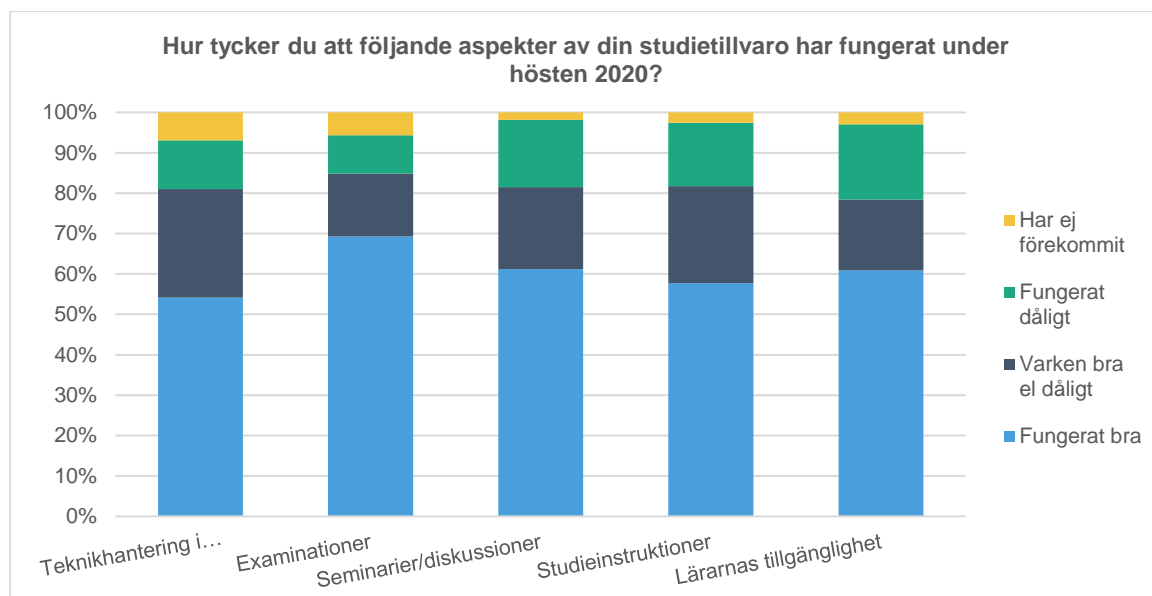
procent, som uppgav att det inte hade förekommit. Resultatet med ”ej förekommit” borttaget för liveföreläsning som spelades in visade att 75 procent av studenterna som tagit del av det var positiva.

Figur 18

Figur 19 visar att över hälften av respondenterna ansåg att hanteringen/utnyttjandet av tekniken i undervisningen hade fungerat bra, medan 28 procent ansåg att det varken hade fungerat bra eller dåligt.

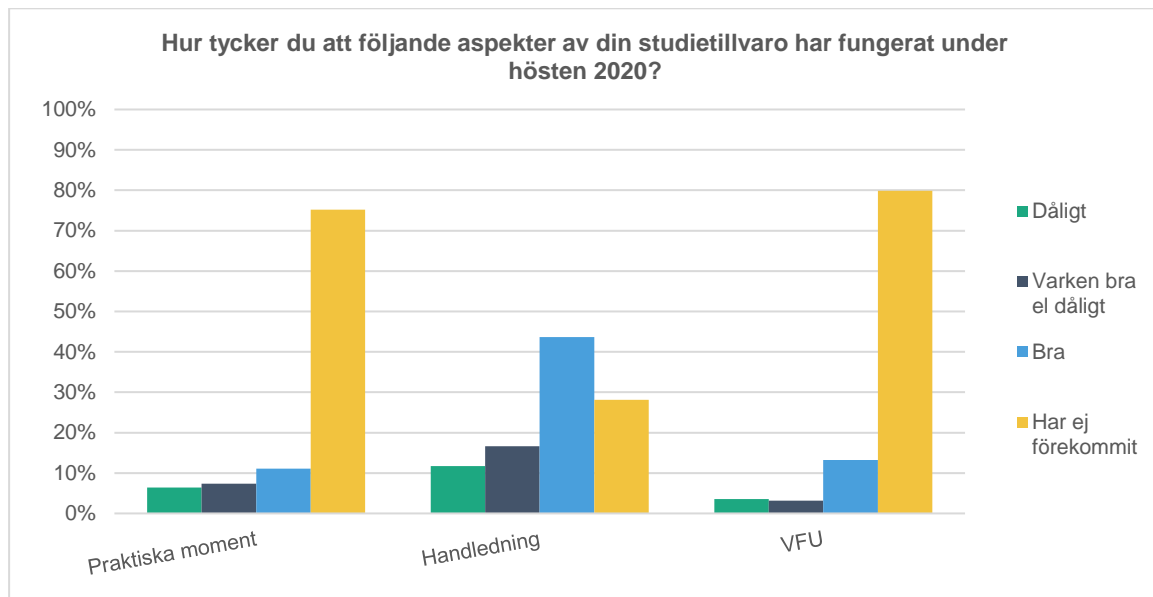
Examinationer och seminarier/diskussioner verkar de flesta studenterna ha upplevt som väl fungerande. Av de svarande studenterna upplevde 57,5 procent att studieinstruktionerna hade fungerat bra. Lärarnas tillgänglighet via e-post, chat, Canvas et cetera upplevdes av 61 procent som bra.

Figur 19

När det kommer till praktiska moment och VFU var det en mindre andel studenter som hade ägnat sig åt detta, vilket framgår i figur 20. För mer information om upplevelser hos de studenter som genomfört VFU/praktik se avsnitt 2.6. Även gällande handledning var frågan inte relevant för ett flertal studenter.

Av de studenter som haft handledning uppgav 60 procent (762 av 1255 respondenter) att det hade fungerat bra.

Figur 20

Studenterna uppmanades i enkäten till att lämna förslag på hur studiemiljön kan förbättras. Nedan följer ett urval av studenternas svar:

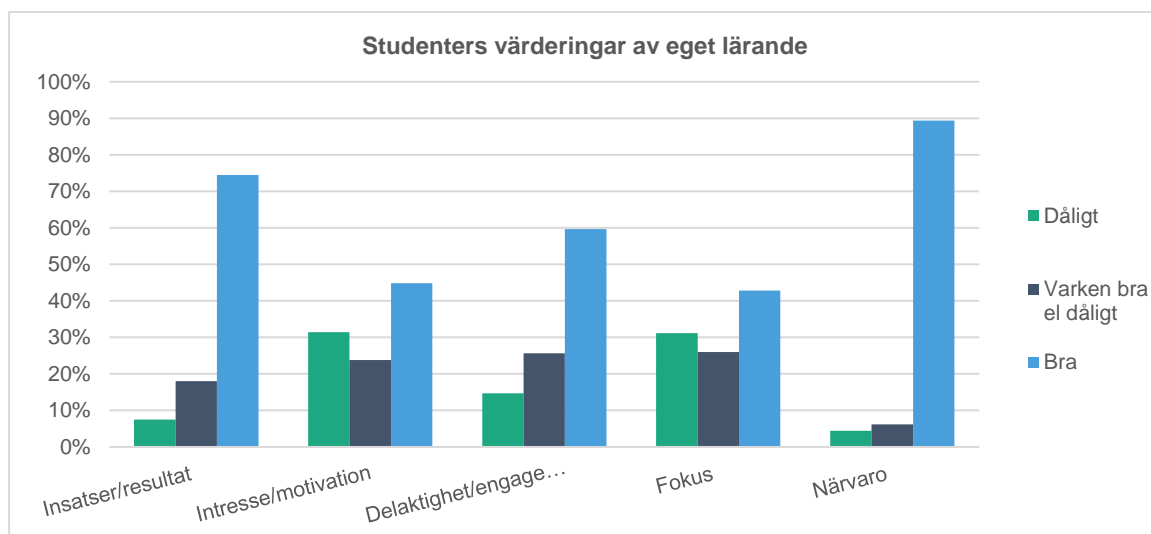
- *Eftersnacket efter lektionerna har helt försvunnit. Det innebär att lärare behöver anstränga sig för att kommunicera mycket tydligare vad studenterna förväntas göra samt hur och när uppgifterna ska genomföras.*
- *Se över vad det finns för online-metoder för seminarier. Det går helt ok att ha en workshop om man är ett fåtal som arbetar tillsammans, men seminarier som bygger på aktivt deltagande från ett flertal faller platt. Det går inte att översätta idén med metoden för seminarier IRL till digital miljö rakt av.*
- *Vet att många internationella och nyinflyttade studenter gärna hade velat bli en del av studentlivet lite mer. Ett förslag hade varit någon slags öppen föreläsning (över zoom) där studentkåren presenterar sig och informerar om terminens planer/aktiviteter osv.*
- *Mer interaktiv undervisning, kameror på i större utsträckning, mer interaktion. Större användning av Mentimeter eller liknande.*

Återkommande förslag var olika typer av teknisk kompetensutveckling till lärarna samt att universitetet bör tillhandahålla teknik och hjälpmedel, exempelvis kamera och mikrofon så att ljud och bild fungerar bra.

2.5 Studenternas lärande

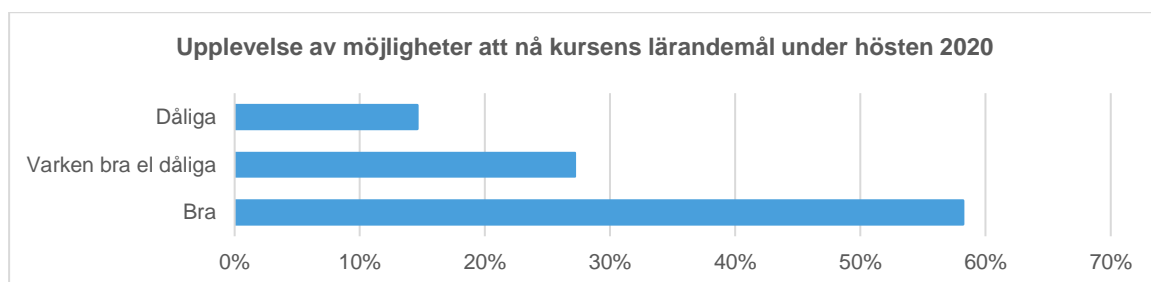
I enkäten ställdes ett antal frågor där studenterna fick värdera sitt eget lärande och lärandesituation (figur 21). Majoriteten av de svarande studenterna ansåg att de hade presterat bra gällande insatser och resultat. Även gällande studienärvaro rapporterade en majoritet, 89 procent, att det hade fungerat bra. Över hälften, 60 procent, ansåg att de hade haft en bra delaktighet/engagemang i diskussioner/seminarier. Gällande intresse/motivation för studierna var de svarande studenterna inte lika positiva. Knappt hälften uppgav att deras intresse/motivationen fungerat bra. Att vara fokuserad under föreläsningar och seminarier ansågs av 43 procent ha fungerat bra.

I likhet med den enkät som genomfördes under vårterminen 2020 skattade respondenter inom ålderskategorin 40+ i högre utsträckning än yngre studenter sitt lärande som något mer stabilt än de yngre studenterna. De yngre respondenterna (framför allt studenter mellan 21-29 år) uppgav att de hade haft svårt att upprätthålla intresse/motivation och fokus på studierna.

Figur 21

När det gällde upplevelsen av möjlighet att nå kursens lärandemål (figur 22) ansåg närmare 60 procent av respondenterna att de hade haft bra möjligheter.

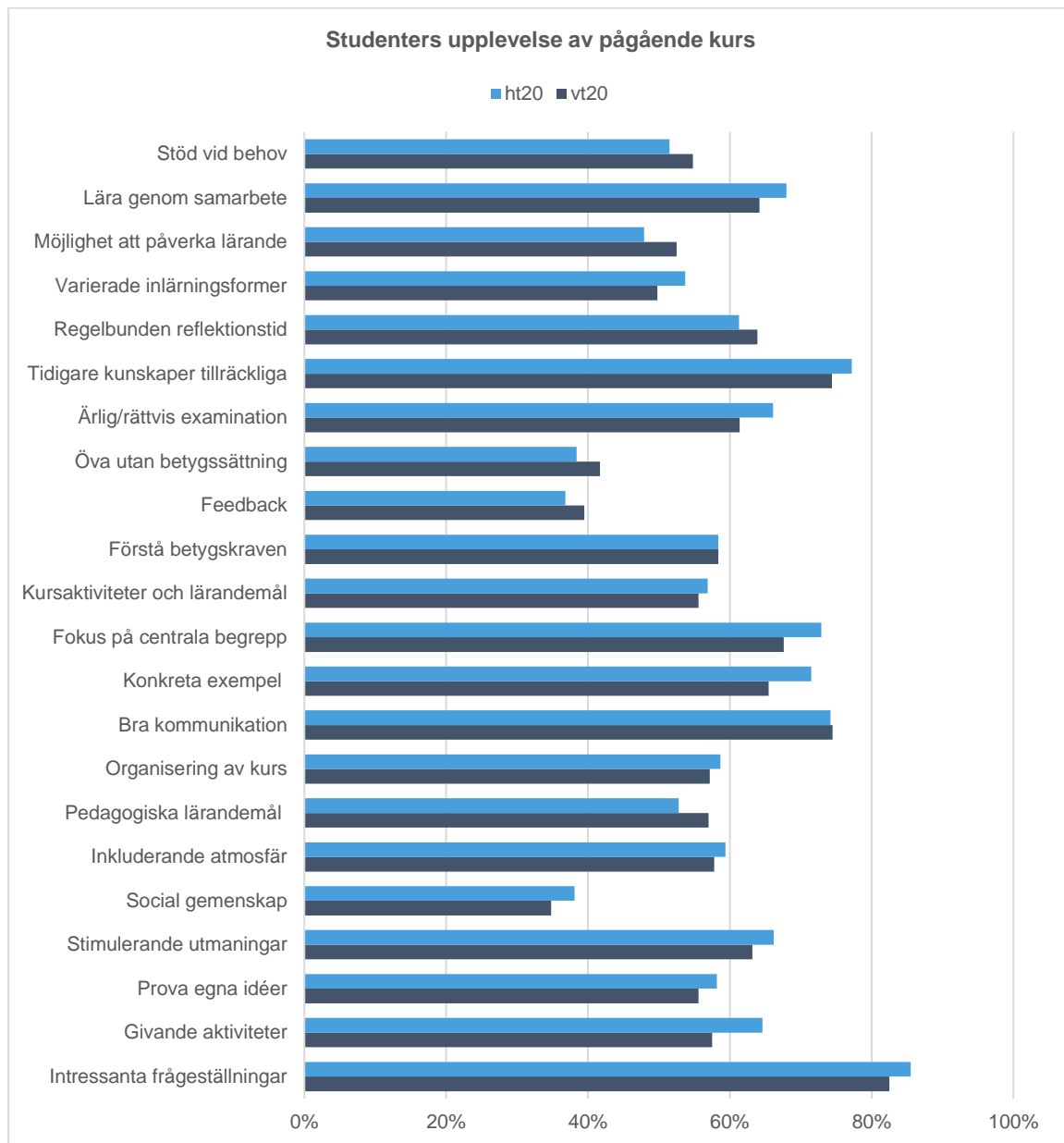
Figur 22

I enkäten ombads studenterna tänka på den kurs de studerade på för tillfället och ta ställning till om påståendet om kursen stämde eller inte (figur 23). I de flesta påståenden svarade fler än hälften av respondenterna att påståendet stämde. Undantagen gällde studenternas upplevelse av:

- möjligheten att kunna påverka sitt lärande (48 % menade att det stämde)
- att få öva och få feedback utan att någon betygssättning görs (38 % ansåg att det stämde)
- att få regelbunden feedback som hjälper studenten att se sina framsteg (37 % positiva svar)

- att känna social gemenskap med andra i kursen (38 % positiva svar)

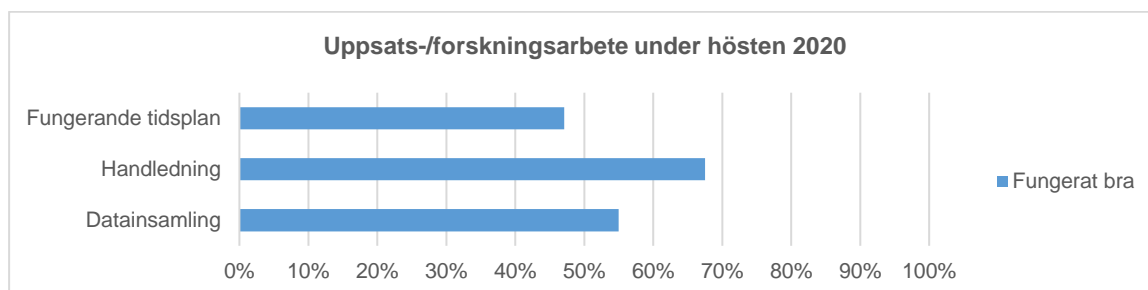
Dessa frågor ställdes även i den undersökning som genomfördes vårterminen 2020, då med fokus på studenters upplevelser av omställning från campusundervisning till distansundervisning. Resultatet skiljer sig inte särskilt mycket åt mellan våren och hösten 2020. Det är med andra ord områden som fakulteten fortsatt bör prioritera.

Figur 23

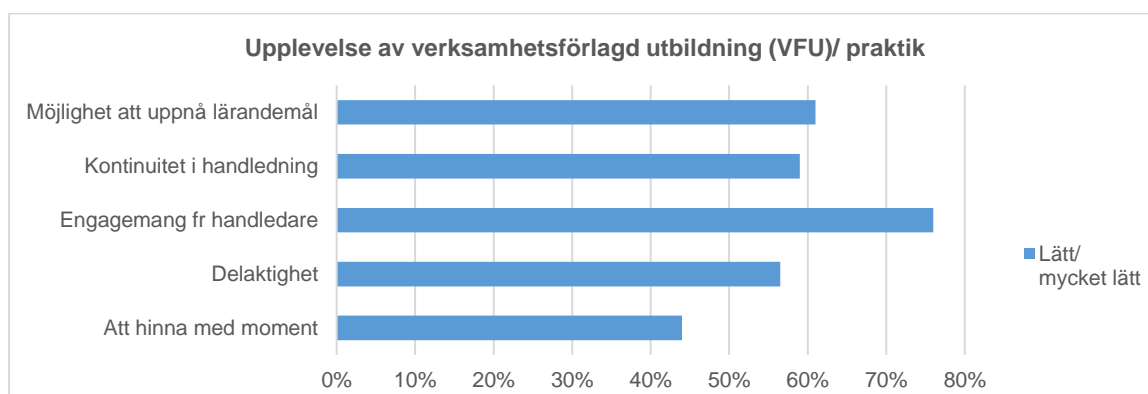
2.6 Uppsats/forskningsarbete och VFU/praktik

279 personer (16 procent av respondenterna) skrev uppsats på kandidat- eller masternivå under hösten 2020. Enkäten riktade sig inte till doktorander. Resultatet i figur 24 visar respondenternas upplevelse av uppsats/forskningsarbete. Av de studenter som genomförde uppsatsarbete ansåg 55 procent att datainsamlingen hade fungerat bra. Gällande handledning ansåg 67,5 procent att den hade fungerat bra. Närmare hälften upplevde att de hade kunnat fullfölja sin tidsplan för uppsatsarbete.

Figur 24

215 personer (12 procent av respondenterna) hade genomfört verksamhetsförlagd utbildning eller praktik under hösten 2020. Resultatet i figur 25 visar respondenternas upplevelse av uppsats/forskningsarbete. Av de svarande studenter som genomfört VFU/praktik svarade 61 procent att de upplevde att det varit möjligt att uppnå lärandemålen. Vad gäller kontinuitet i handledningen svarade 59 procent att de inte hade behövt byta handledare på grund av rådande situation. Handledarnas engagemang upplevdes av 76 procent som positivt. Gällande möjligheten att delta i VFU-/praktikmoment svarade 56,5 procent att det hade varit lätt att känna delaktighet. Av de svarande studenterna uppgav 44 procent att det varit lätt att hinna med alla VFU-/praktikmoment.

Figur 25

Nedan följer kommentarer från några av de svarande studenterna om deras upplevelser av VFU/praktik:

- *Trots pandemi och minskad klientkontakt har jag och mina handledare sett till att jag blir stimulerad på praktikplatsen. Mina handledare har prioriterat mig högt. Jag är mycket nöjd med min VFU.*
- *Min handledare är väldigt passiv och det är svårt att göra kursledarna mer aktiva och få dem att ge mer stöd eller pusha handledaren.*

- *Alla praktikplatser inför vårterminen borde ha en tydlig plan för hur praktik kan bedrivas på distans eller hur praktikantens roll och närvaro på arbetsplatsen bör prioriteras vid hårdare restriktioner.*
- *Tycker att institutionen har agerat tveksamt under senare delen av hösten vad gäller covid-19. Tycker inte att de tar sitt ansvar genom att låta studenter vara kvar ute på praktik.*
- *Mycket bra att denna kurs har undantag och får hållas på plats. Att man litar på att praktikplatserna har egna rekommendationer som studenter kan följa samt att den digitala omställningen med klientarbete och sekretess är en erfarenhet i sig.*

2.7 Upplevelser av att studera under hösten 2020

Sist i enkäten fanns det utrymme för studenterna att beskriva hur de hade upplevt studietillvaron under hösten 2020. Fritextsvaren kan översiktligt delas upp i följande punkter:

- Studierna har fungerat (bra) utifrån rådande förutsättningar.
- Ensamhet/minskad social kontakt har påverkat studenternas motivation och fokus negativt.
- Vid distansstudier verkar det vara extra viktigt för studenterna att få feedback.

Ett flertal av de svarande studenterna återkommer till att studietillvaron har varit svår på olika sätt. Samtidigt beskriver många studenter att de är medvetna om att situationen har varit besvärlig att lösa för lärare och övrig personal. En student kommenterar: ”Personalen och lärarna är toppen. Det är situationen som är svår.” En annan student skriver: ”Stor eloge till våra föreläsare och kursansvarig som gör allt i deras makt för att hjälpa oss i denna tid!”

Fler av respondenterna beskriver att det har varit ensamt, och att ensamheten har bidragit till att de har haft svårt att upprätthålla motivation och fokus. En annan student uppger att studierna under hösten har varit ”tråkigare än vanligt” och att hen ”saknar det sociala väldigt mycket”.

I fritextsvaren förekommer även exempel på studenter som beskriver en hösttermin där de har haft lättare att fokusera på studierna. En student kommenterar att det på många vis är ”lättare att ha föreläsningar hemma då det är en lugn miljö” och att hen önskar att det ska finnas som alternativ efter pandemin. Nya studenter som inte har tidigare högre studier att jämföra med kan tänkas uppfatta situationen på ett annat sätt än studenter som är vana vid campusundervisning. En student skriver: ”Roligt, första terminen så konstigt att göra allt på distans, men har fungerat mycket bättre än jag trodde.”

3. Reflektioner, vidtagna åtgärder och fortsatt arbete framåt

Resultatet från studentenkäten hösten 2020 är på det stora hela likt resultatet från studentenkäten våren 2020. Den kvalitativa datan, fritextsvaren, tyder dock på att en viss förskjutning har skett från akut läge till någon form av acceptans. Den desperata ton som gick att läsa ur vårens resultat är mer dämpad i höstens enkät. Detta kan tänkas vara en effekt av att fakulteten har åtgärdat några av de brister som studenterna påtalade under vårterminen.

Internationella studenter

I vårens enkät uttryckte ett flertal internationella studenter oro och besvikelse över otydlig information. Denna grupp uttryckte i höstens enkät inte lika mycket fokus på bristande information, utan mer avsaknad av social gemenskap. Detta skulle kunna tyda på att fakulteten/institutionerna lyckats förmedla tydlig information till studenterna. När strukturer finns på plats flyttas fokus till andra utmaningar, i det här fallet bristen på social gemenskap och upplevelsen av ensamhet. Samverkan med studentkåren och förmedling av information om hälsofrämjande aktiviteter och forum är några av de åtgärder som fakulteten arbetat med och håller på att vidareutveckla.

Biblioteket

En stor del av kommentarerna i vårens enkät handlade om bibliotekets begränsade öppettider. Många av respondenterna vittnade om svårigheter att få tillgång till studiematerial och en försämrad studiemiljö till följd av att de inte kunde nyttja bibliotekets lokaler. I höstens enkät syns inte alls den stora mängd kommentarer knutna till biblioteket som fanns i vårens enkät.

En av de åtgärder som fakulteten vidtog utifrån vårens enkät var att initiera en dialog med universitetsbiblioteket om bland annat tillgång till e-litteratur. Dialogen ledde fram till att biblioteket arbetade med att tydligare kommunicera ut information till studenterna om hur det fungerar med e-lån, villkor, et cetera. Fakulteten arbetade även med att sprida resultatet från studentundersökningen, bland annat i en nätverksträff för bibliotekets lärmiljöer, vilket initierades av UB.

Lärares tekniska och digitala kompetens

Till skillnad från våren 2020 handlade färre av kommentarerna i höstens enkät om brister i lärares teknikhantering. Kommentarna i vårens enkät handlade bland annat om studenternas upplevelse av teknikutnyttjandet i föreläsningar och seminarier över Zoom, men också om i vilken mån Canvassidor var tydligt strukturerade. Resultatet tyder på att lärare har höjt sin digitala kompetens i onlineundervisning. Det förekommer dock fortfarande en del kommentarer om ostrukturerade och/eller uppdaterade Canvassidor som gjort det svårt för studenterna att bedriva sina studier.

Ergonomi

I höstens enkät förekommer fler kommentarer om försämrad ergonomi än i vårens enkät. Kommentarna handlade om värk i ögon, nacke, rygg och huvud på grund av obekväm arbetsställning. Det handlar exempelvis om att det har varit svårt att läsa på en liten skärm, vilket ansträngt ögonen och skapat muskelspänningar, eller om att studenterna saknat möblemang som gjort det möjligt att variera arbetsställningen. Troligtvis kan de brister som gick att ignorera under en

kortare period av distansstudier vara på väg att omvandlas till eller redan ha omvandlats till fysiska belastningsbesvär. Att sitta långa dagar och studera framför en liten datorskärm är inte optimalt för en god hälsa. Här behöver fakulteten arbeta mer med att nå ut till studenterna med information om hälsofrämjande åtgärder.

Psykisk hälsa

Genomgående i höstens enkät uttryckte respondenterna att deras psykiska hälsa har påverkats negativt under höstens studier. Även våren 2020 var det återkommande kommentarer kring försämrad psykisk hälsa. Fakulteten behöver arbeta mer med att nå ut till studenterna med information om hälsofrämjande åtgärder. Mer långsiktigt har fakulteten startat det tvååriga projektet *Hållbara och tillgängliga lärmiljöer*. Syftet med projektet är att utveckla lärmiljöer som främjar psykisk hälsa, samt öka tillgängligheten till högre studier. Inom projektet avser fakulteten dra lärdom av de erfarenheter som den pedagogiska utvecklingen till följd av coronapandemin har gett upphov till.